

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ

IMPROVEMENT OF METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL WORK

Костюченко І. А., бухгалтер НУ «Чернігівська політехніка»
Науковий керівник: **Перетяцько Ю. М.**, к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»

СИСТЕМА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Основною категорією державних фінансів є державний бюджет, що характеризує внутрішню структуру визначеної частини виробничих відносин, а саме тієї, яка пов'язана з утворенням, розподілом та використанням цільових централізованих фондів грошових коштів для задоволення державних та суспільних потреб.

Від якості і своєчасності прийняття державних рішень у бюджетній сфері залежить ефективність державного управління бюджетними ресурсами країни та її адміністративно-територіальних одиниць.

У Бюджетному кодексі України чітко визначені повноваження всіх органів влади, що займаються питаннями державного та місцевих бюджетів [1]. Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики є Міністерство фінансів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів є Державна казначейська служба України [2].

Державна казначейська служба України є урядовим органом державного управління, що діє у складі Міністерства фінансів і йому підпорядковується.

Казначейство є учасником системи електронних платежів Національного банку.

До нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність органів Державної казначейської служби України належать: Конституція України [3], Бюджетний кодекс України [2], Закони України й Укази Президента України [4], Постанови Верховної Ради і Кабінету Міністрів і Національного банку України [5], стосовно загальних принципів розрахунково-касового обслуговування бюджетів і розпорядників бюджетних коштів .

Основними завданнями Казначейства є [5]:

1) забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів на основі ведення єдиного казначейського рахунка, що передбачає:

- розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів;

- контроль за здійсненням бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів за цими зобов'язаннями;

- в межах своїх повноважень контроль за дотриманням учасниками бюджетного процесу бюджетного законодавства;

- ведення бухгалтерського обліку і складення звітності про виконання державного та місцевих бюджетів;

2) управління наявними фінансовими ресурсами, що ним обліковуються;

3) визначення механізму казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів, установлення єдиних правил бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, кошторисів розпорядників бюджетних коштів,

визначення порядку і строків подання звітів про виконання кошторисів державних цільових фондів.

Державна казначейська служба України має право:

1) відкривати поточні рахунки в іноземній валюті та рахунки для виплат готівкою в Національному банку та інших банках;

2) розміщувати в банках тимчасово вільні кошти, що ним обліковуються, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

3) залучати працівників інших державних органів, спеціалістів і фахівців-експертів для розгляду питань, що належать до його компетенції;

4) ініціювати у межах наданих законодавством повноважень припинення асигнувань та зупиняти проведення операцій з бюджетними коштами у разі вчинення учасником бюджетного процесу бюджетного правопорушення тощо.

Під час обслуговування місцевих бюджетів органи Казначейства діють за чітко встановленими вимогами бюджетного законодавства та порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Дотримуватися цього порядку мають і установи, якщо хочуть вчасно отримувати кошти.

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється казначеєм та розпочинається з реєстрації юридичних та фінансових бюджетних зобов'язань установи за загальним та спеціальним фондами місцевих бюджетів у розрізі кодів економічної класифікації видатків. При цьому казначей проводить попередній контроль, а саме перевіряє:

1) наявність відповідних бюджетних асигнувань для взяття бюджетних зобов'язань;

2) відповідність взятих бюджетних зобов'язань певним бюджетним асигнуванням у розрізі кода економічної класифікації видатків (КЕКВ) та паспорта бюджетної програми.

Для проведення видатків бухгалтер установи спершу повинен у своїй програмі ввести бюджетне зобов'язання, бюджетне фінансове зобов'язання, а після цього сформувати платіжні доручення.

Для передачі реєстрації документів установи до органів Державної казначейської служби існує система дистанційного обслуговування (СДО) «Клієнт казначейства – Казначейство». Головною перевагою СДО є те, що немає потреби витратити час на поїздки до казначейства для здійснення тих чи інших операцій, а все передається електронно. СДО надійна і проста у використанні, не потребує додаткових знань і її можливості дозволяють[6]:

- відправляти в казначейство всі види фінансових документів;

- отримувати виписки та документи за всіма рахунками за будь-який період часу;

- відстежувати всі етапи обробки платіжних документів у казначействі в режимі реального часу;

- оперативно отримувати повідомлення про помилки;

- здійснювати перегляд і друк вхідних і вихідних платіжних документів.

Весь обмін документами між клієнтом і казначейством здійснюється в електронному вигляді і від клієнта не потрібно надання підтверджуючих документів на паперових носіях. Однак, казначейство не знімає із себе зобов'язань в наданні за першою вимогою клієнта банківських документів у вигляді паперових копій.

Пілотний проект СДО було запущено органами казначейства у 2015 році, а впровадження системи здійснювалося поетапно. Першим кроком у практичному використанні стало впровадження СДО у частині формування та передачі платіжних доручень з використанням електронно-цифрового підпису до органів казначейства та формування електронних виписок з рахунків розпорядників і отримувачів бюджетних коштів та інших клієнтів. Після вдалого старту розпочалося широкомасштабне впровадження сучасної системи обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та інших клієнтів, яка передбачає дистанційне обслуговування через мережу інтернет з використанням електронного цифрового підпису[7].

Від 3 січня 2022 року було здійснено перехід на оновлену версію СДО «Клієнт казначейства – Казначейство» У новій версії СДО реалізовано[8]:

• новий модуль взаємодії органів Казначейства з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, у процесі повернення з державного та місцевих бюджетів помилково або надміру зарахованих коштів;

• новий, більш зручний та функціональний інтерфейс СДО, розроблений з урахуванням зауважень та побажань користувачів;

• можливість автоматичного підключення нових рахунків без додаткового подання Заявок про надання доступу та інше.

Отже, казначейська система виконання бюджету є ефективною функціональною системою виконання бюджетів. Впровадження системи дистанційного обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та інших клієнтів за допомогою програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства-Казначейство» стало одним із кроків наближення України до сучасних міжнародних стандартів інформаційно-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України. Від 08.07.2010 р., № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата вернення 14.06.2022 р.)
2. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення 14.06.2022 р.)
3. Конституція України. Затверджена Верховною Радою України від 28 червня 1996 №254/96 – ВР. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення 14.06.2022 р.)
4. Про Державне казначейство України: Указ Президента України від 27 квітня 1995 р № 335/95. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення 14.06.2022 р.)
5. Положення про Державне казначейство України». Затверджена Постановою КМУ від 21 грудня 2005 р. №1232. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/26322327> (дата звернення 14.06.2022 р.)
6. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів за видатками URL: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/30-yak-vdbuvatsya-kaznacheyske-obslugovuvannya-mstsevih-byudjetv-za-vidatkami>
7. Про систему дистанційного обслуговування в органах казначейства. URL: <http://www.kamadm.gov.ua/presstsentr/item/5076#:~:text=%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%96>.
8. Оновлена версія СДО «Клієнт Казначейства – Казначейство». URL: <https://ibuhgalter.net/ru/news/16176>

Акименко О. Ю., д.е.н., доцент

Нагорний П., здобувач вищої освіти гр. ОА-181
Національний університет «Чернігівська політехніка»

СТАНОВЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АСПЕКТ

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» мікропідприємствами та малими підприємствами є «підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників - до 50 осіб...» [1]. Специфіка діяльності малих підприємств, обмежені обсяги господарської діяльності визначають особливості ведення обліку, доречність його спрощення у порівнянні з середніми та великими підприємствами. Проте, процес становлення облікової системи малих підприємств в Україні є складним та неоднозначним, а його аналіз є окремим напрямком дослідження.

Виділяють чотири етапи становлення системи фінансового обліку малого підприємства [2, 3].

Перший етап, який ознаменував початок формування спрощеної системи обліку та звітності малих підприємств, датується 60-ми роками ХХ ст., коли радянське керівництво